

**RECOMANACIONS PER A UN ÚS DEL LLENGUATGE NO SEXISTA I NO  
DISCRIMINATORI PER A LES DONES**  
(Resum de la guia publicada per la UNESCO)

## **INTRODUCCIÓ**

El llenguatge no és una creació arbitrària de la ment humana, sinó un producte social i històric que influïx en la nostra percepció de la realitat. El llenguatge per tant condiona el nostre pensament i determina la nostra visió del món.

Els prejudis sexistes que el llenguatge transmet sobre les dones són el reflex del paper social que se'ls hi ha atribuït durant generacions. A pesar que el paper de les dones en la societat ha experimentat des de mitjans del segle passat profundes transformacions, els missatges que el llenguatge continua transmetent sobre elles reforcen el seu paper tradicional i donen una imatge relacionada amb el sexe i no amb les seues capacitats i aptituds, intrínseques a tots els éssers humans.

No obstant això, a pesar de la seua dimensió conservadora i la càrrega tradicional, el llenguatge, per l'estreta relació dialèctica que té amb el pensament, pot canviar gràcies a l'acció educativa i cultural, i influir positivament en el comportament humà i en la nostra percepció de la realitat.

Les propostes o recomanacions que ací es formulen tenen tan sols la finalitat de servir de base per a una reflexió conjunta de l'ús del llenguatge per a tractar d'evitar, en la mesura que siga possible i sense violentar l'idioma, termes o expressions sexistes discriminatòries per a les dones

Són exemples que es poden extrapolar al context de la festa de les falles.

## **OCUPACIÓ DEL MASCULÍ AMB VALOR GENÈRIC**

### **El cas de «home » o de «hòmens».**

Els diccionaris donen com a primer significat de la paraula «home » el de «animal racional », i també «espècie humana, considerada de manera general». (Este sentit d'home correspon al del grec « anthropos >>). Els esmentats diccionaris donen com a segona accepció de la paraula la de « persona del sexe masculí ». A pesar que la primera accepció de «home » s'aplica a tot el gènere humà, és a dir

que comprén també les dones, la utilització de « home », o de « hòmens », amb un sentit universal destaca el protagonisme d'estos i oculta el de les dones en tots els àmbits de la activitat humana.

Per això, convé evitar el vocable «home », o el seu plural «hòmens » (excepte, per descomptat, si ens referim únicament a persones del sexe masculí), i cal substituir-lo per altres expressions no excloents del sexe femení, com ara « els hòmens i les dones » o «les dones i els hòmens », sense donar preferència al femení ni al masculí, « **les persones** », « els éssers humans », « **la humanitat** », «el gènere humà», « **l'espècie humana**», « el cos humà » , «la intel·ligència humana», etc.

### **Altres casos**

Per exemple, « el xiquet » és utilitzat com genèric per a designar xiquets i xiquetes en general. Així tenim els « Drets del Xiquet », quan es podia haver utilitzat la fórmula «**Drets de la Infància**».

Un altre cas, molt freqüent en el llenguatge administratiu, és «el candidat» com a genèric. Convé utilitzar altres fórmules com ara « els / les candidats/es » o « les persones candidates », o « les persones que presenten la seua candidatura... »

### **Utilització del masculí plural amb valor genèric.**

La utilització del masculí amb valor genèric és molt més freqüent en plural que en singular. Així, els xiquets comprenen les xiquetes, els professors comprenen les professores, els alumnes comprenen les alumnes, etc.

En una oració com « En l'escola hi ha 15 professors i 100 alumnes », podem pensar que el professorat està compost exclusivament de persones del sexe masculí, o d'ambdós sexes, i que el centre docent és una escola masculina, o mixta.

Però en l'oració: «En l'escola hi ha 15 professores i 100 alumnes », no hi ha el menor dubte que tot el personal docent està integrat exclusivament per dones i que es tracta d'un centre d'ensenyança femení.

En estos casos, proposem que s'utilitzen altres fórmules com ara « els professors i les professores », o bé **noms col·lectius com «el professorat**», « el personal docent »; en el cas de «alumnes », «els alumnes i les alumnes », o bé «**l'alumnat**».

El mateix cal dir d'altres plurals masculins utilitzats com a genèrics per a designar grups de persones: en compte de «els ancians», poden utilitzar-se fórmules com ara «els ancians i les ancianes », o «**les persones d'edat** », o « **la vellesa** ». En compte de «els joves», «els joves i les joves», o «**la joventut** », o «**l'adolescència** », etc.

En el cas de « els treballadors migrants i les seues famílies », « els treballadors migrants » comprenen els hòmens, ja que l'afegiment «les seues famílies», com categoria a banda, s'aplica a les seues dones i fills/filles. L'expressió que ací se suggerix és « la població treballadora migrant », que s'aplica a tots les persones de la família sense cap distinció.

## **REGLES DE CONCORDANÇA ENTRE ELS DISTINTS ELEMENTS DE L'ORACIÓ**

### **Els adjectius**

En cas d'enumeracions, els adjectius masculins en plural absorbixen els substantius femenins: « els obrers i les obreres d'esta fàbrica són molt capaços ».

En un exemple com este, es pot recórrer a adjectius invariables sinònims de capaços, els plurals del qual s'apliquen indistintament al femení i al masculí com: hàbils, destres, competents, etc.; o formular la frase en altres termes: « els obrers i les obreres d'esta fàbrica són persones molt destres », o millor encara i més senzill «el personal obrer d'esta fàbrica és molt destre, o competent, o capaç », etc.

### **Els participis.**

«Les mestres i el mestre van ser convocats per la directora de l'escola». Una solució en este cas seria substituir la veu passiva per la veu activa: «la directora de l'escola va convocar les mestres i al mestre».

### **Els pronoms.**

«Tots ells van acudir al despatx de la directora...» en un cas com este, el més senzill i que evitaria automàticament tots els problemes de concordança seria substituir «les mestres i els mestres » per un nom col·lectiu: el personal docent, o el professorat.

“El professorat va ser convocat per la directora de l'escola. Tot el personal docent va acudir al seu despatx”

## **TRACTAMENTS**

Pel que fa als tractaments, no hi ha simetria entre Senyoreta / Senyora i Senyoret / Senyor. « Senyoreta » és el terme de cortesia que s'aplica a una dona fadrina i que fa referència al seu estat civil enfront de l'expressió «senyora », o « senyora de » que s'aplica a una dona casada.

En canvi, «senyor» s'aplica a tots els hòmens, fadrins i casats. Seria preferible eliminar per tant el tractament de « senyoreta ».

Finalment, pel que fa a les abreviatures «Sra. », «Srta. », convindria, d'acord amb el que hem comentat, suprimir «Srta. » i utilitzar «Sra. »

## **TÍTOLS, CARRERES, PROFESSIONS I OFICIS**

La incorporació massiva de les dones al llarg del segle XX al món del treball, planteja diversos dubtes:

- La feminització de noms de professions com ara « mecanògrafes » i «secretàries ». Estes, considerades «inferiors ».
- No obstacles per a feminitzar les professions considerades pròpies del paper atribuït tradicionalment a les dones en la societat com «infermera » (atenció de persones malaltes), « mestra » (educació de la infància), etc.
- Però quan la universitat obri les portes a les dones per a exercir professions fins llavors reservades als hòmens, la cosa canvia. En efecte, quan es tracta de professions considerades «masculines » i, per tant, de més prestigi, hi ha hagut i continua havent-hi en alguns casos resistència a acceptar la corresponent forma femenina: «metgessa», «enginyera», «arquitecta », etc. El mateix cal dir de càrrecs de prestigi considerats «masculins »: «alcaldessa », « senadora », «ambaixadora », « ministra », etc.
- Al principi s'hi feia referència amb fórmules com «una dona mèdic », o « una dona advocat ». Altres fórmules eren: «el metge, Sra. X », «l'advocat, Sra. X », o «la metge, Sra. X », o «l'advocat, Sra. X ».
- Des de l'any 1992 s'inclouen els termes «metgessa», «advocada», «enginyera», «arquitecta», «arqueòloga», «senadora», «jutgessa », «notària» i «alcaldessa».